

9.4.2026

KUULUTUS

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) kuuluttaa kaivoslain (10.6.2011/621) perusteella 9.4.2026 kullanhuuhtontalupaa koskevan päätöksen

Hakijat: Petri Janhunen, Heikki Janhunen

Lupatunnus: HL2024:0010

Alueen sijainti: Inari, Pihlajakuru, 6,9 ha

Päätöksiin saa kaivoslain (621/2011) 162 §:n nojalla hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Päätös katsotaan tulleen tiedoksi saaduksi seitsemän (7) päivän kuluessa päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. Valitus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaika päättyy 18.5.2026.

Päätöksen liitteenä olevasta valitusosoituksesta ilmenee, miten muutosta haettaessa on meneteltävä. Kuulutus ja päätös ovat nähtävänä 9.4.2026 – 18.5.2026 Tukesin verkkosivuilla osoitteessa <https://tukes.fi/paatokset-ja-kuulutukset/kullanhuuhtontaluvat>

Tieto päätöksen antamisesta on julkaistu sijaintikunnan ilmoituskanavalla.

Lisätietoja

kaivosasiat@tukes.fi tai puh. 029 5052 000

Kuulutettu 9.4.2026

Pidetään nähtävänä 18.5.2026 asti

Petri Janhunen
Heikki Janhunen

PÄÄTÖS KULLANHUHDONTALUVAN MYÖNTÄMISESTÄ

Hakijat: Petri Janhunen, Heikki Janhunen
Vireilletulopvm: 29.3.2024
Etuoikeuspvm: 19.6.2024
Hakemuksen tarkoitus: Kullanhuuhdonta valtion omistamalla alueella.
Kaivoslain (621/2011) 22 §:n mukaan kullanhuuhdontaan valtion omistamalla alueella on oltava kaivosviranomaisen lupa.

PÄÄTÖS

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto myöntää kaivoslain (621/2011) nojalla kullanhuhdontaluvan HL2024:0010 hakemuksen mukaisesti.

Perustelut: Hakija on osoittanut, että kaivoslaissa säädetyt edellytykset täyttyvät eikä kaivosviranomaisen selvityksen perusteella luvan myöntämiselle ole kaivoslaissa säädettyä estettä.
Kaivoslaki (621/2011) 45 § ja 50 §.

Kullanhuhdontaluvan haltijalla on tässä luvassa mainitulla kullanhuuhdonta-alueella yksinoikeus etsiä ja kartoittaa maaperässä esiintyvää kultaa, ottaa talteen ja hyödyntää maaperässä esiintyvää kultaa huuhtomalla sekä ottaa talteen ja hyödyntää huuhdonnan sivutuotteena irtomaasta löytyvät platinahiput sekä jalo- ja korukivet.

Päätöksen voimassaolo

Kullanhuhdontalupa on **voimassa tällä päätöksellä neljä (4) vuotta** päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Perustelut: Hakemuksen mukaisesti. Luvan voimassaoloaika on lain sallima enimmäisaika kullanhuhdontaluvulle. Kullanhuhdonnan ei katsota aiheuttavan yleiselle tai yksityiselle edulle sellaista vahinkoa tai haittaa, että luvan voimassaoloaikaa olisi lyhennettävä.

Päätöksen täytäntöönpano

Kaivoslain 168.1 §:n mukaisesti **kullanhuhdontalupa**an perustuvat toimenpiteet saa aloittaa, kun siihen oikeuttava lupapäätös on saanut lainvoiman ja lupapäätöksessä määrätyt velvoitteet on suoritettu. Kaivosviranomainen voi kuitenkin kaivoslain 169 §:n nojalla antaa päätöksen täytäntöönpanomääräyksen

perustellusta syystä hakijan pyynnöstä, jolloin luvassa yksilöityihin toimenpiteisiin voidaan valituksesta huolimatta ryhtyä lupapäätöstä noudattaen.

Tässä luvassa määrätty kullanhuuhdontakorvaus on suoritettava vuosittain omatoimisesti lupamääräyksen 12 mukaisesti Metsähallitukselle.

Jos asianomaisen toimenpiteen suorittaminen edellyttää muualla lainsäädännössä vaadittua lupaa, saa toimenpiteen kuitenkin aloittaa vasta, kun asianomainen lupapäätös on saanut lainvoiman tai toiminnan aloittamiseen on saatu oikeus asiassa toimivaltaiselta viranomaiselta.

Kullanhuuhdonta voidaan kuitenkin aloittaa vasta, kun tässä kullanhuuhdontaluvassa edellytetyt velvoitteet on suoritettu. Kullanhuuhdontaluvalla HL2024:0010 on määrätty asetettavaksi 1400 euron vakuus.

Luvan haltijan tulee huolehtia, että alueella kullanhuuhdonta suorittava henkilö tai henkilöt ovat perehtyneet tässä luvassa annettuihin määräyksiin.

Kullanhuuhdonta-alueen tiedot

Pinta-ala: 6,9 ha

Alueen nimi: Marasto

Sijainti: Inari, Pihlajakuru, Lemmenjoen kansallispuisto, Natura 2000 alue, Metsähallituksen hallinnoima valtionmaa. Alueen sijainti ja rajat ilmenevät tämän päätöksen liitetystä kartasta (liite 2).

LUPAMÄÄRÄYKSET

Kullanhuuhdontaluvassa annettavat määräykset kaivoslain 54 § mukaisesti:

1. Kullanhuuhdonnan ajankohdat ja menetelmät

Tämä lupa oikeuttaa lapiokaivuun suorittamiseen lupa-alueella. Vuotuinen kaivumäärä on enimmillään 35 m³ ja toiminta tulee rajoittaa vuosittain 1.6.–30.9. väliselle ajalle.

Perustelut: Hakemuksen mukaisesti. Toiminnan alueellisella ja ajallisella rajoittamisella vähennetään vaikutuksia lupa-alueeseen, sen ympäristöön ja alueen mahdolliseen muuhun toimintaan. Alue on rajattu ja toimintaan tarvittavien lupien lupaehdot lupa-alueella turvaavat sen, että toiminnasta mahdollisesti aiheutuvat haitat ovat ajalliselta kestoaltaan ja sijainniltaan rajallisia.

2. Kullanhuuhdonta-alueen kunnossapito

Kullanhuuhdonta on rajoitettava välttämättömiin toimenpiteisiin. Kullanhuuhdontaluvan nojalla tapahtuvasta toiminnasta ja muusta kullanhuuhdonta-alueen käytöstä ei saa

aiheutua haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle, olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle, merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa, harvinaisten tai arvokkaiden luontoesiintymien olennaista vahingoittumista, merkittävää maisemallista haittaa tai muille lähistöllä olevien alueiden käyttötarpeille haittaa tai vahinkoa eikä vahinkoa alueella mahdollisesti sijaitseville kulttuurihistoriallisesti arvokkaille kohteille. Kullanhuuhdontaluvan haltijan on pidettävä kullanhuuhdonta-alue siistinä ja sellaisessa kunnossa, että se jatkuvasti täyttää turvallisuuden vaatimukset eikä haitallisia ympäristövaikutuksia aiheudu.

Toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että puustolle aiheutuvat vahingot ovat mahdollisimman vähäisiä. Pystypuiden kaataminen on kielletty. Puuston poistamisesta on sovittava etukäteen alueen hallinnasta vastaavan tahon kanssa. Puuryhmiä on jätettävä kaivualueelle.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki 24 §.

Sopimalla puuston poistamisesta etukäteen varmistetaan siitä, ettei olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle, merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa, harvinaisten tai arvokkaiden luontoesiintymien olennaista vahingoittumista tai merkittävää maisemallista haittaa pääse syntymään.

Kullanhuuhdontaluvan nojalla ei saa harjoittaa toimintaa, joka vaikuttaa vesistöön. Mikäli lupa-alueelle suunnitellaan vesistöön vaikuttavaa toimintaa, tulee tähän toimintaan olla ympäristö- tai vesilupa. Näissä luvissa toimivaltainen viranomainen on Pohjois-Suomen aluehallintovirasto.

3. Poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentäminen

Kullanhuuhdontaluvan haltijoiden on estettävä porojen joutuminen jyrkkäreunaisiin kaivukuoppiin ja merkittävä tai luiskattava kaivannot siten, ettei niistä aiheudu vaaraa alueella liikkuville. Lupa-alueelle ei saa virittää puiden väliin naruja tai muuta vastaavaa, joka voi aiheuttaa vaaratilanteita alueella mahdollisesti liikkuville. Kaivannot tulee merkata maastoon heijastinkepeillä. Lisäksi myös kullanhuuhdonnan tarvikkeet on varastoitava alueelle keskitetysti siten, että niistä ei aiheudu poronhoidolle haittaa. Mahdolliset poronhoitotyöt alueella tulee ottaa toiminnassa huomioon ja tämän mahdollistamiseksi toiminta alueella on tarvittaessa keskeytettävä paliskunnan pyynnöstä. Kullanhuuhdontaluvan haltijan on otettava huomioon alueella mahdollisesti olevat poronhoidolle tärkeät rakenteet kuten esimerkiksi erotusaidat. Poronhoitoon liittyviä rakenteisiin ei saa kajota ilman asianosaisen paliskunnan lupaa, ja kulkemiseen on käytettävä valmiita veräjiä.

Perustelut: Määräys perustuu Poronhoitolain (848/1990) 2§:ään ja kaivoslain 54 §:ään. Alue kuuluu Sallivaaran paliskunnan alueeseen.

Alueen ominaisuudet, luvanmukainen kaivumäärä ja luvassa annettu aikarajoitushuomioiden lupamääräyksellä voidaan varmistua, ettei tämän tai alueen lähimpien lupien luvanmukainen toiminta yhdessä aiheuta poronhoidolle olennaista haittaa.

Lupamääräyksessä mainituilla toimenpiteillä vähennetään kullanhuuhdonnasta poronhoidolle aiheutuvia haittoja erityisellä poronhoitoalueella. Myös tämän luvan muissa lupamääräyksissä kielletään olennaisen haitan aiheuttaminen muille elinkeinoille, määrätään aiheutuneiden vahinkojen ja haittojen korvaamisesta sekä rajataan toimintaa ajallisesti.

4. Saamelais- ja kolttasiioihin liittyvät määräykset

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on huolehdittava, ettei toiminnasta yksin tai yhdessä muiden vastaavien lupien tai alueiden muiden käyttömuotojen kanssa aiheudu sellaista haittaa, joka olennaisesti heikentäisi edellytyksiä harjoittaa saamelaiselinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria. Mikäli olennaista haittaa aiheutuu, toiminta on keskeytettävä ja aiheutunut haitta korjattava välittömästi.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki 38 § ja 50 §. Alue sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella. Alue ei sijoitu kolttaluokalle. Kaivosviranomaisen tulee kaivoslain 38 §:n mukaisesti saamelaisten kotiseutualueella selvittää yhteistyössä saamelaiskäräjien, alueen paliskunnan, Metsähallituksen ja hakijan kanssa kullanhuuhdontaluvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvat vaikutukset saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä harkita tarvittaessa haittojen vähentämiseksi ja estämiseksi tarvittavat toimenpiteet.

Kullanhuuhdonnan mahdollinen vaikutus saamelaiskulttuuriin selvitetään paliskunnittain, koska poronhoito on tärkeä osa saamelaiskulttuuria ja se on alueiden käytön kannalta herkkä elinkeino. Koska paliskuntien alueet on selkeästi rajattu aidoilla, kaivoslain mukaisen kullanhuuhdonnan vaikutukset saamelaiskulttuurille rajoittuvat pääasiassa sen paliskunnan alueeseen, jolla kullanhuuhdonta harjoitetaan.

Asian selvittämiseksi kaivosviranomaisen on pyytänyt lausunnot saamelaiskäräjiltä, alueen paliskunnalta ja Metsähallitukselta.

Sallivaaran paliskunnan kokonaispinta-ala on noin 299 000 ha. Sallivaaran paliskunnan alueelle sijoittuu 68 kpl lainvoimaisia kullanhuuhdontaan oikeuttavia lupia, pinta-alaltaan yhteensä noin 157 ha. Kyseisen

lupahakemuksen läheisyyteen (2 km säteellä alueesta) sijoittuu 44 ha, 11 kpl. Alueen läheisyydessä ei ole kullanhuuhdontalupahakemuksia.

Lupahakemusalueella läheisyydessä on retkeilytarkoitukseen käytettävä Lemmenjoen kesäretkeilyreitti.

Kaivosviranomaisen on arvioinut tämän luvan nojalla sallitun toiminnan mahdollista haittaa ja olennaista vaikutusta harjoittaa perinteisiä saamelaiselinkeinoja tai muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria saamelaisten kotiseutualueella. Toiminnan luonteen ja laajuuden sekä ennakoitavissa olevien vaikutusten perusteella kaivosviranomaisen arvioi, ettei tämän kullanhuuhdontaluvan lupamääräysten mukainen toiminta yksin tai yhdessä muiden vastaavien lupien tai alueen muiden maankäyttömuotojen kanssa yhdessä olennaisesti heikennä edellytyksiä harjoittaa saamelaiselinkeinoja tai ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria

5. Yhteisvaikutusten arviointi

Kaivosviranomaisen on tehtävä yhteisvaikutusten arviointi, missä tarkastellaan alueella olevien kullanhuuhdontalupien yhteisvaikutuksia saamelaisten elinkeinon, saamelaiskulttuuriin sekä poronhoitoon. Kaivosviranomaisen omien selvitysten ja havaintojen lisäksi yhteisvaikutusta arvioidessa on huomioitu lausunnoissa esiin tulleet seikat sekä alueiden ja toimintojen kokonaismäärä, sijainti ja toiminta.

Kyseessä oleva kullanhuuhdontalupa oikeuttaa luvanhaltijan suorittamaan lupa-alueella kullanhuuhdontaa perinteisellä menetelmällä eli lapiokaivuulla. Alueella ei saa käyttää koneita kaivuutyön suorittamiseen. Voimakone (aggregaatti) tai polttomoottoripumput ovat sallittuja veden pumppaamiseen huuhdontakouruun.

Lapiokaivuulle on tyypillistä, että kaivetut kuopat ovat matalia. Lupa-alueesta on ns. avattuna enintään muutamia kymmeniä neliömetrejä kerrallaan, ja kaivuun edetessä tehtyjä kaivantoja täytetään huuhdotulla maa-aineksella ja kuoppien reunat luiskataan loivemmaksi.

Lapiokaivuun vaikuttavuus on lupa-alueeseen pientä. Kaivuukauden aikana käsiteltäväksi haettujen maamassojen määrä on 35 m^3 , tarkoittaen että metrin syvyisenä säännöllisenä kaivantona kuopan mitat olisivat 5 m x 7 m x 1 m (kaivuusyvyys). Lupa-alueen pinta-ala on 6,9 ha, joten kunakin kaivuukautena saa auki kaivaa n. 0,05 % alueen kokonaispinta-alasta.

Voimassa olevien lupien mukainen toiminta kullanhuuhdontalupa-alueilla vaikuttaa porojen laidunkiertoon kesän ja syksyn aikana. Lupien mukainen toiminta ei muodosta fyysistä estettä porojen liikkumiselle muuten kuin kaivuun alla olevalla kohdalla.

Lupaehtoja noudatettaessa, kyseisen lupa muiden alueella olevien kullanhuuhdontalupien kanssa ei olennaisesti heikennä edellytyksiä harjoittaa perinteisiä saamelaiselinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria eikä aiheuta huomattavaa haittaa poronhoidolle.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki 24 §. Kaivosviranomaisen on harkittava alueella olevien kullanhuuhdontalupien yhteisvaikutukset saamelaiselinkeinoihin tai saamelaiskulttuuriin ja poronhoitoon.

Vaikutukset Lemmenjoen Natura-2000 -alueeseen

Lupa-alueella tulee huomioida Natura-aluetta koskevat säännökset ja olemaan merkittävästi heikentämättä luonnonarvoja.

Alueella on aiemmin harjoitettu kullankaivuuta, eikä alueella esiinny Metsähallituksen Luontopalveluiden lausunnon mukaan luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisia tiukasti suojeltuja luontotyyppisiä, luonnonsuojeluasetuksen (1066/2023) liitteiden koko maassa rauhoitettujen eläin- ja kasvilajien esiintymiä eikä luontodirektiivin luontotyyppisiä.

Tämän kullanhuuhdontaluvan nojalla alueella saa harjoittaa kullanhuuhdonta perinteisellä menetelmällä eli lapiokaivuulla. Alueella ei saa käyttää koneita kaivuutyön suorittamiseen. Voimakone (aggregaatti) tai polttomoottoripumput ovat sallittuja veden pumppaamiseen huuhdontakouruun. Kaivosviranomaisen arvioi, että kullanhuuhdontalupahakemuksen mukainen lapiolla tehtävä kullanhuuhdonta noudattamalla tässä kullanhuuhdontaluvassa annettuja lupamääräyksiä ei heikennä alueen luonnonarvoja, jolloin Natura-arviointia ei tarvita.

6. Kullanhuuhdonta koskeva selvitysvelvollisuus

Kullanhuuhdontaluvan haltijan tulee vuosittain toimittaa Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle selvitys talteen otetun kullan ja käsitellyn irtomaan määrästä sekä rakentamisesta kullanhuuhdonta-alueella ja muusta alueen käytöstä.

Selvityksen tulee sisältää:

- 1) talteen otetun kullan määrä grammoina
- 2) käsitellyn irtomaan määrä irtokuutiometreinä
- 3) käytetyt tutkimus- ja työmenetelmät
- 4) kullanhuuhdonta-alueella työskentelevien henkilöiden määrä henkilötyöpäivinä
- 5) työskentelyaika kullanhuuhdonta-alueella
- 6) tehdyt maisemointi- ja jätehuoltotoimenpiteet

Selvitys on jätettävä kaivukautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki 28 §, asetus kaivostoiminnasta (391/2012) 9 §.

7. Jälkitoimenpiteet

Kun kullanhuuhdontalupa on rauennut tai peruutettu, on kullanhuuhdontaluvan haltijan saatettava kullanhuuhdonta-alue välittömästi yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon, poistettava rakennukset ja rakennelmat sekä laitteet, huolehdittava alueen kunnostamisesta ja siistimisestä sekä saatettava alue mahdollisimman luonnonmukaiseen ja maisemallisesti tyydyttävään tilaan. Kullanhuuhdontaluvan haltijan on tehtävä viipymättä kirjallinen ilmoitus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle ja Metsähallitukselle, kun edellä mainitut toimenpiteet on saatettu loppuun. Ilmoitus on kuitenkin tehtävä viimeistään vuoden kuluttua luvan raukeamisesta tai peruuttamisesta. Ilmoituksen tulee sisältää tieto jälkitoimenpiteiden päättymispäivästä sekä kuvaus toteutetuista jälkitoimenpiteistä.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki 29 §.

8. Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma ja sen noudattaminen

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on noudatettava viranomaiselle toimittamaansa kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmaa.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki 25 §. Kullanhuuhtoja on velvollinen huolehtimaan maa- ja kivennaisjätteen synnyn ehkäisemisestä, sen haitallisuuden vähentämisestä sekä jätteen hyödyntämisestä tai käsittelemisestä.

9. Vakuus

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on asetettava **1400** euron suuruinen pankkitalletusvakuus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle kaivoslakiin perustuvasta toiminnasta aiheutuneen vahingon ja haitan korvaamista sekä kaivoslain mukaisten jälkitoimenpiteiden suorittamista varten.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki 107 § ja 110 §. Vakuus määräytyy hakemuksessa esitetyn kaivumenetelmän, kaivumäärän ja alueen ominaisuuksien perusteella. Alueella on suunniteltu harjoitettavan lapiokaivua ja kulku alueelle on vaikea.

10. Ilmoitus kullanhuuhdonta-alueen maastotöistä

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on ilmoitettava etukäteen kirjallisesti alueen hallinnasta vastaavalle Metsähallitukselle sekä alueen paliskunnalle ja saamelaiskäräjille kaikista maastotöistä, jotka voivat aiheuttaa vahinkoa tai haittaa. Maastotöitä koskevassa ilmoituksesta on käytävä ilmi:

- 1) töistä vastaavan henkilön nimi sekä yhteystiedot;
- 2) arvioitu maastotöiden aloitusajankohta ja kesto;
- 3) tarkempi selvitys, mitä maastotöitä tehdään sekä mitä työmenetelmiä ja koneita käytetään;
- 4) arvio toimenpiteiden määrästä;
- 5) alueella työskentelevien henkilöiden lukumäärä;
- 6) arvio maastotöiden vaikutuksista ympäristöön;
- 7) tarvittaessa selvitys muista seikoista, joilla voi olla merkitystä.

Maastotöitä koskevaan ilmoitukseen on liitettävä kartta, johon on merkitty alue, jolla maastotöitä tullaan tekemään. Ilmoitus on tehtävä viimeistään kuukautta ennen maastotöihin ryhtymistä.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki 27 §, asetus kaivostoiminnasta (1123/2025) 8 §.

11. Rakentaminen

Hakija ei hae lupaa rakentamiseen.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki 26 §.

12. Korvaus alueen hallinnasta vastaavalle viranomaiselle

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on suoritettava Metsähallitukselle vuotuista korvausta 50 euroa hehtaarilta. Kullanhuuhdontakorvaus on ensimmäiseltä vuodelta maksettava viimeistään 30 päivänä siitä, kun kultanhuuhdontalupa on tullut lainvoimaiseksi tai kaivosviranomainen on antanut määräyksen päätöksen täytäntöönpanosta muutoksenhausta huolimatta. Seuraavina vuosina korvaus on maksettava viimeistään 15 päivänä maaliskuuta.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki 102 §.

13. Vahinkojen ja haittojen korvaaminen kullanhuuhdonta-alueella

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on korvattava kullanhuuhdonta-alueella tapahtuvasta kaivoslakiin perustuvasta toiminnasta aiheutuneet vahingot ja haitat, jollei jonkin toimenpiteen osalta korvauksesta toisin säädetä.

Perustelut: Kaivoslaki 103 §.

LUPAHAKEMUKSEN KÄSITTELY

Lupahakemuksesta tiedottaminen

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on tiedottanut hakemuksesta kuuluttamalla sitä 1.8.2024 – 9.9.2024. Lausunnot ja mielipiteet on tullut toimittaa viimeistään 9.9.2024.

Lausuntopyynnöt ja lausunnot hakemuksesta

Hakemuksesta on lähetetty lausuntopyynnöt ja saatu lausunnot seuraavasti:

- 1) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Sallivaaran paliskunnalle 1.8.2024
Sallivaaran paliskunnan lausunto 2.9.2024 (liite 3).
- 2) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Metsähallitukselle 1.8.2024
Metsähallituksen lausunto 3.9.2024 (liite 4).
- 3) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Inarin kunnalle 1.8.2024
Inarin kunnan lausunto 2.9.2024 (liite 5).
- 4) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Lapin elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskukselle 1.8.2024
Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ei ole antanut lausuntoaan hakemuksesta.
- 5) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Saamelaiskäräjille 1.8.2024
Saamelaiskäräjien lausunto 20.9.2024 (liite 6).
- 6) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Saamelaismuseo Siidalle 1.8.2024
Saamelaismuseo Siidan lausunto 5.9.2024 (liite 7).

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kannanotto lausunnoissa ja muistutuksissa esitettyihin yksilöityihin vaatimuksiin.

Lausunnoissa esitetyt kaivosviranomaisen toimivaltaan kuuluvat seikat on otettu päätöksessä huomioon lupamääräyksillä.

Sallivaaran paliskunta on lausunnossaan pyytänyt kaivosviranomaiselta poronhoitolain 53 §:n mukaisia neuvotteluita ennen luvan myöntämistä. Kaivosviranomainen toteaa, että poronhoitolain 53 § edellyttää valtion viranomaisilta neuvotteluita, mikäli suunnitellaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä. Kaivosviranomainen katsoo, että tässä kullanhuuhdontaluvassa sallittu perinteinen lapiolla tapahtuva kullanhuuhtonta alueella, jossa on ennenkin harjoitettu kullanhuuhtontaa, ei ole olennaisesti poronhoitoon vaikuttavaa toimintaa. Näin ollen kaivosviranomainen ei pidä tämän kullanhuuhdontaluvan osalta neuvottelujen järjestämistä tarpeellisena.

Muilta osin kaivosviranomainen toteaa, että tässä luvassa on annettu kaivoslain edellyttämät määräykset poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi (Lupamääräys 3). Kullanhuuhdontaluvan haltijan on mm. estettävä porojen joutuminen jyrkkäreunaisiin kaivuukuoppiin ja merkittävä tai luiskattava kaivannot siten, ettei niistä aiheudu vaaraa alueella liikkuville ihmisille ja eläimille. Lupa-alueelle ei saa virittää puiden väliin naruja tai muuta vastaavaa, joka voi aiheuttaa vaaratilanteita alueella mahdollisesti liikkuville. Kaivannot tulee merkata maastoon heijastinkepeillä. Lisäksi kullanhuuhtonnan tarvikkeet on varastoitava alueelle keskitetysti siten, ettei niistä aiheudu poronhoidolle haittaa.

Mahdolliset poronhoitotyöt alueella tulee ottaa toiminnassa huomioon ja tämän mahdollistamiseksi toiminta alueella on tarvittaessa keskeytettävä paliskunnan pyynnöstä. Kullanhuuhdontaluvan haltijan on otettava huomioon alueella mahdollisesti olevat poronhoidolle tärkeät rakenteet kuten esimerkiksi erotusaidat. Poronhoitoon liittyviä rakenteisiin ei saa kajota ilman asianosaisen paliskunnan lupaa, ja kulkemiseen on käytettävä valmiita veräjiä.

Tämän lisäksi tässä kullanhuuhdontaluvassa annetaan määräykset jälkitoimenpiteistä kullanhuuhdontaluvan rautessa (lupamääräys 7), sekä vahinkojen ja haittojen korvaamisesta (lupamääräys 13) mikäli niitä aiheutuu.

Muistutukset ja mielipiteet

Muistutuksia ja mielipiteitä ei ole jätetty.

TIEDOKSI LUVAN HALTIJALLE

Kaivoslain (621/2011) suhde muuhun lainsäädäntöön

Lupa- tai muun asian ratkaisemisesta ja muutoin tämän lain mukaan toimimisesta säädetään tämän lain lisäksi luonnonsuojelulaissa (9/2023), ympäristönsuojelulaissa (527/2014), erämaalaissa (62/1991), alueidenkäyttölaissa (132/1999), rakentamislaisissa (751/2023), vesilaisissa (587/2011), poronhoitolaissa (848/1990), säteilylaissa (859/2018), ydinenergialaisissa (990/1987), muinaismuistolaissa (295/1963), maastoliikennelaissa (1710/1995), patoturvallisuuslaissa (494/2009), hallintolaissa (434/2003), sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003), saamelaiskäräjistä annetussa laissa, saamen kielilaissa (1086/2003), kielilaissa (423/2003), ulkomaalaisten yritysostojen seurannasta annetussa laissa (172/2012), eräiden kiinteistönhankintojen luvanvaraisuudesta annetussa laissa (470/2019), valtion etuusto-oikeudesta eräillä alueilla annetussa laissa (469/2019) ja kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi annetussa laissa (468/2019) sekä lisäksi muualla laissa. Kullanhuudontaluvan haltijan on aina noudatettava Suomen lainsäädäntöä ja asiaan liittyviä muita kansainvälisiä sopimuksia.

Maastoliikenne

Kullanhuudonta-alueella ja sen ulkopuolella tapahtuva maastoliikenne edellyttää maastoliikennelain mukaisen luvan maanomistajalta.

Luvan muuttaminen ja raukeaminen

Kullanhuudontaluvan haltijan on kaivoslain 69 §:n mukaan haettava kullanhuudontaluvan muuttamista kaivosviranomaiselta, mikäli kullanhuudontaa koskevien toimenpiteiden määrässä, laadussa tai aikataulussa tapahtuu sellainen muutos, että lupamääräyksiä on tarpeen tarkistaa.

Kaivosviranomaisen on päätettävä, että kullanhuudontalupa raukeaa, jos luvanhaltija tekee asiaa koskevan ilmoituksen. Luvanhaltija on velvollinen tekemään ilmoituksen, jos tarkoituksena ei enää ole harjoittaa lupaan perustuvaa toimintaa. Kullanhuudontalupa raukeaa ilmoituksen saavuttua kaivosviranomaiselle.

Luvan voimassaolon jatkaminen

Kullanhuudontaluvan voimassaolon jatkamisen edellytyksistä säädetään kaivoslain 65 §:ssä. sekä Valtioneuvoston asetus kaivostoiminnasta 38 §:ssä.

Kaivoslain 65.1 §:n mukaan kullanhuudontaluvan voimassaoloa voidaan jatkaa enintään kymmenen vuotta kerrallaan. Kaivoslain 65 §:n mukaisesti kullanhuudontaluvan voimassaolon jatkamisen edellytyksenä on, että:

- 1) kullanhuuhdonta on ollut tehokasta ja järjestelmällistä;
- 2) kullanhuuhdonta-alueella on edelleen maalajeista huuhdottavaa kultaa niin runsaasti ja sellaisessa muodossa, että kullanhuuhdonnan jatkamiselle on edellytykset;
- 3) kullanhuuhtoja ei ole olennaisesti laiminlyönyt hakemuksen kohteena olevaan lupaan perustuvassa toiminnassa toimintaan soveltuvaan lainsäädäntöön perustuvia velvollisuuksia taikka hakemuksen kohteena olevassa luvassa annettuja lupamääräyksiä;
- 4) voimassaolon jatkamisesta ei aiheudu kohtuutonta haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle.

Mikäli luvan voimassaoloa halutaan jatkaa, tulee hakemus luvan voimassaolon jatkamiseksi toimittaa kaivosviranomaiselle ennen luvan voimassaolon päättymistä. Hakemukseen tulee liittää lupaharkinnan kannalta tarpeelliset ja luotettavat selvitykset edellä mainituista voimassaolon jatkamisen edellytyksistä.

Lisäksi hakemukseen sovelletaan vastaavasti, mitä lupahakemuksesta säädetään kaivoslain 34 §:ssä.

Päätöksestä tiedottaminen

Päätöksestä tiedotetaan kaivoslain 58 §:n mukaisesti. Lupapäätös liitteineen toimitetaan hakijalle. Päätös toimitetaan niille kunnille, lupa- ja valvontavirastolle ja muille tahoille, joille on asian käsittelyn aikana annettu tieto ja joilta on pyydetty lausunto. Jäljennös päätöksestä toimitetaan myös saamelaiskäräjille, jos se kohdistuu saamelaisten kotiseutualueelle tai se koskee kaivoslain 38 §:n 2 momentissa tarkoitettua hanketta, sekä paliskunnalle, mikäli se kohdistuu erityiselle poronhoitoalueelle.

Päätöksen antamisesta ilmoitetaan niille, jotka ovat tehneet muistutuksen asiassa tai ovat ilmoitusta erikseen pyytäneet, sekä niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee. Päätös annetaan tiedoksi julkisella kuulutuksella kaivosviranomaisen verkkosivuilla (www.tukes.fi). Tieto kuulutuksesta julkaistaan toiminnan vaikutusalueen kunnassa kuntalain 108 §:n mukaisesti.

Päätösmaksu

Päätösmaksu 840 €. Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus lähettää laskun hakijalle.

Maksu perustuu hakemuksen vireille tullessa voimassa olleeseen asetukseen Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista (1283/2021).

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta kaivoslain 162 §:n nojalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelta valittamalla siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Päätöksestä perittävästä maksusta voidaan valittaa samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

Liitteenä olevasta valitusosoituksesta ilmenee, miten muutosta haettaessa on meneteltävä.

Sovelletut säännökset

Kaivoslaki (621/2011)

Asetus kaivostoiminnasta (1123/2025)

Asetus Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista (1283/2021)

Lisätietoja

Lisätietoja antaa Maija Viikinen, puh. 029 5052 166, etunimi.sukunimi@tukes.fi

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu. Asian on esitellyt ylitarkastaja Maija Viikinen ja ratkaissut ylitarkastaja Heikki Puhakka.

LIITTEET Liite 1. Valitusosoitus
Liite 2. Kartta alueesta (1:10 000)
Liite 3–7. Lausunnot
Liite 8. Kullanhuuhdontakorvaus, INFO
Liite 9. Ohjeet vakuuden asettamiseen

TIEDOKSI Sallivaaran paliskunta
Lupa- ja valvontavirasto
Metsähallitus
Saamelaiskäräjät
Saamelaismuseo Siida
Inarin kunta

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä pääosa tässä päätöksessä tarkoitettusta alueesta sijaitsee. Toimivaltainen hallinto-oikeus on mainittu valitusosoituksen lopussa. Valituskirjelmä osoitetaan valitusviranomaiselle ja se on toimitettava valitusajassa hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Päätös katsotaan tulleen tiedoksi saaduksi seitsemän (7) päivän kuluessa päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. Valitus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Valitusoikeus

Päätöksestä voivat valittaa ne, joiden etua, oikeutta tai velvollisuutta asia saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuin ympäristön viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asianomaiset kunnat, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja muut asiassa yleistä etua valvovat viranomaiset, saamelaiskäräjät sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan ja kolttien kyläkokous sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää kolttien alueella kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- 1) päätös, johon haetaan muutosta
- 2) miltä kohdista päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- 3) perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- 4) valittajan nimi ja kotikunta
- 5) postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla).

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- 1) päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä

- 2) asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- 3) asiamiehen valtakirja

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen aukioloajan päättymistä. Hallinto-oikeudessa kirjaamon aukioloaika on klo 8.00–16.15. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Valittajalta peritään hallinto-oikeudessa **oikeudenkäyntimaksu** 310 euroa.

Oikeudenkäyntimaksua ei peritä, jos hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi. Tuomioistuinnaksulaissa (1455/2015) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Toimivaltaisen hallinto-oikeuden yhteystiedot muutoksenhakua varten:

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus

käyntiosoite: Torikatu 34–90, 90100 Oulu

postiosoite: PL 189, 90101 Oulu

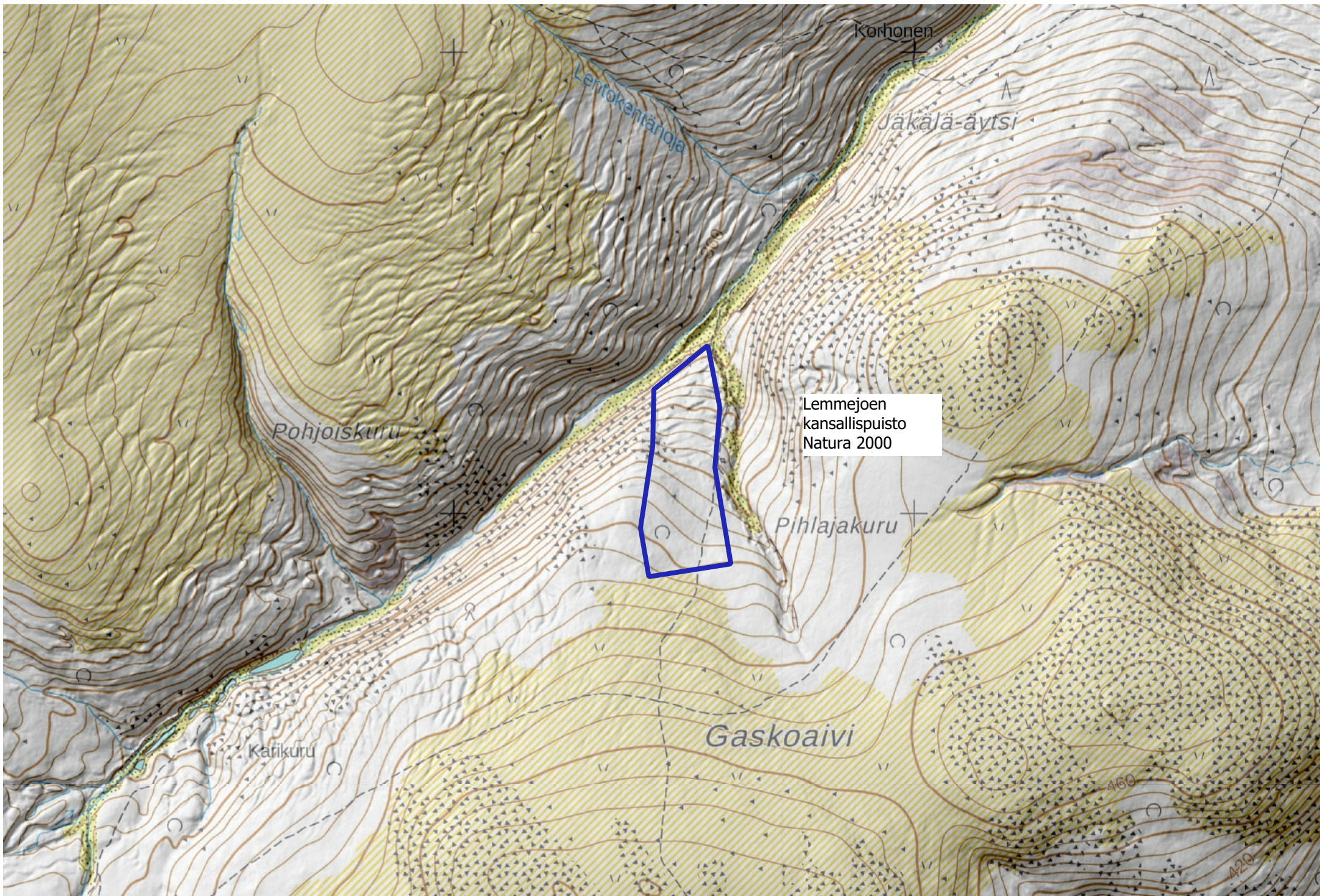
puhelin: 029 56 42800

faksi: 029 56 42841

sähköposti: pohjois-suomi.hao@oikeus.fi

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa:

<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Lemmejoen
kansallispuisto
Natura 2000

Sällevári bálggus
Sallivaaran paliskunta

KANNANOTTO 1(6)

31.8.2024

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
kaivosasiat@tukes.fi

Asia: Kannanotto koskien kullanhuuhdontalupahakemusta HL2024:0010, Marasto

Viite: Ilmoitus kuulemisesta 1.8.2024

Johdanto

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on varannut tilaisuuden Sallivaaran paliskunnalle ottaa kantaa kullanhuuhdontalupahakemukseen, joka koskee lapiokaivuuna suoritettavaa kullanhuuhdontaa Marasto-nimisellä kullanhuuhdonta-alueella, lupatunnus HL2024:0010. Alue on kooltaan 7 ha ja se sijaitsee Inarin kunnassa Sallivaaran paliskunnassa. Alue sijoittuu Lemmenjoen kansallispuistoon Pihlajakurun länsipuolelle, Jäkälä-äytsistä etelään. Hakija esittää luvan voimassaoloajaksi neljä vuotta.

Alueella ei ole voimassa olevaa asemakaavaa. Alueella on voimassa Pohjois-Lapin maakuntakaava.

Hakijan mukaan kaivuu tapahtuu lapiolla ja vesipumpulla. Hakija on suunnitellut töitä lupakauden aikana seuraavasti: tutkinta ja etsintätö 1 vuosi, varsinainen kaivuutyö 3 vuotta sekä maisemointi ja siivoaminen pitkin kaivuuaikaa, mutta viimeistään neljäntenä vuonna. Vuotuinen kaivuumäärä on noin 35 m³ eli lupakaudessa yhteensä noin 105 m³. Hakija ilmoittaa kohdassa 3.7., että ”*alueella kaivetaan maata noin muutamia aareja kerrallaan, jonka aikana ja jälkeen kaivettuja monttuja ennallistetaan ja saatetaan turvalliseksi. Montut pidetään sellaisena, jotta niistä ei aiheudu liikkumiselle haittaa*”. Hakija kertoo selvityksessään hakemuksen mukaisen toiminnan vaikutuksista saamelaisien oikeuksille alkuperäiskansana ”*alueelle syntyvän lapiokaivuusta pieniä, enintään 10 x 10 m kokoisia ja syvyydeltään enimmillään 3 metriä olevia kaivuumonttuja. Vuosittainen lapiokaivuun määrä haettavalla alueella on noin 30-100 m³. Montut suunnitellaan ja toteutetaan siten, että porot pääsevät montuista helposti pois, eli montun johonkin puoleen tehdään loiva luiska*.”

Hakemuksessa todetaan kohdassa 2.6., että aluetta maisemoidaan vuosittain mahdollisuuksien mukaan. Hakemuksessa todetaan kohdassa 2.7., että kullanhuuhdonta on pienimuotoista lapiokaivuuta ja että alueella toimitaan kymmenien vuosien aikana vakiintuneiden lapiokaivuukäytäntöjen mukaan.

Hakija toteaa kulkevansa alueelle Lemmenjoen Kultahaminasta pääosin jalkaisin. Huoltokäyntejä tehdään erillisluvun joko mönkijällä tai moottorikelkalla. Kullanhuuhdonta-alueella asutaan teltoissa, jotka puretaan talveksi.

Sallivaaran paliskunta

Sallivaaran paliskunta sijaitsee Inarin kunnan länsiosassa erityisesti poronhoitoon tarkoitettulla alueella¹ ja saamelaisten kotiseutualueella². Paliskunta kuuluu Inarin merkkipiiriin. Paliskunta rajoittuu luoteessa Norjan rajaan, pohjoisessa Muotkatunturin, idässä Hammastunturin, etelässä Lapin ja Kuivasalmen ja lännessä Näkkälän paliskuntiin.

Sallivaaran paliskunta on pohjoissaamelainen paliskunta, jonka suurin sallittu eloporumäärä on 7500 poroa. Paliskunnassa on 126 osakasta, joista pääosa on pohjoissaamelaisia sekä inarinsaamelaisia mutta paliskunnassa on myös joitain suomalaisia poronhoitajia. Poronhoito on monille paliskunnan poronhoitajille ainoa elinkeino. Sallivaaran paliskunnassa harjoitetaan saamelaista perinteistä poronhoitoa sekä noudatetaan saamelaisten lakeja ja tapaoikeutta, jotka koskevat esimerkiksi poronhoitokäytäntöjä.

Paliskunnan talvilaitumet ovat pohjoisosassa ja kesälaitumet sijaitsevat paliskunnan länsi- ja eteläosissa. Paliskunnan vasomisaalue sijaitsee paliskunnan keskiosassa. Kullankaivualueet sijoittuvat paliskunnan keskeisimmälle talvilaidunalueelle.

Saamelaisen poronhoidon oikeudellinen pohja

Poronhoito on merkittävä, ikimuistoinen saamelaisten perinteinen elinkeino, jolla on pitkät perinteet saamelaisten kotiseutualueella. Perustuslain (731/1999) 17.3 §:n mukaan saamelaisilla alkuperäiskansana on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Vakiintuneen tulkinnan mukaisesti kulttuurina pidetään myös saamelaisten perinteisiä elinkeinoja, mukaan lukien poronhoito³. Näin ollen saamelaista perinteistä poronhoitoa suojaa perustuslain 17.3 §:n sisältämä saamelaiskulttuurin heikentämiskiello. Poronhoito on saamelaisille merkittävä kulttuurinen elinkeino, jonka kautta saamen kieltä, saamelaista kulttuuria sekä perinteistä tietoa siirretään sukupolvelta toiselle. Saamelaisen poronhoidon yhteydessä on myös huomioitava saamelaisten kulttuurin nauttimisen oikeuden ylisukupolvinen luonne, eli saamelaisten oikeus paitsi tänään harjoittaa saamelaista kulttuurimuotoa mutta myös oikeus siirtää se tuleville sukupolville lain ja julkisen vallan suojaamana.

Saamelaisten kotiseutualueen paliskunnissa harjoitetaan saamelaista perinteistä poronhoitoa, joka on muotoutunut kullekin alueelle tyypilliseksi niin luonnon olosuhteiden mutta myös eri saamen kieliryhmien kulttuurien ja historioiden johdosta. Saamelainen poronhoito perustuu luonnonlaitumiin ja laidunkiertoon. Laidunten yhtenäisyys, rauhallisuus, kytkeytyneisyys sekä eri vuodenaikoina käytettävät riittävät laitumet ovat kestävän saamelaisen poronhoidon keskiössä. Laidunkiertojärjestelmä pohjautuu porojen luontaiseen käyttäytymiseen ja saamelaisten lakeihin ja poronhoitajien kulttuurisiin tapoihin, joista porojen paimentaminen on yksi saamelaisen poronhoidon kulmakivistä. Laidunkiertojärjestelmän ja aktiivisen paimentamisen tarkoituksena on varmistaa kestävä laidunten käyttö. Saamelaiselle poronhoidolle on hyvin tyypillistä, että paliskuntien sisällä osakkaat muodostavat pienempiä

¹ Poronhoitolaki 848/1990, 2.2 §

² Laki Saamelaiskäräjistä 974/1995, 4 §

³ HE 248/1994 vp ja PeVM 17/1994 vp.

poronhoitoyksiköitä saamelaiden omien lakien ja tapaoikeuden pohjalta, ja riippuen alueesta näitä yksiköitä kutsutaan siidoiksi, kyläryhmiksi tai tokkakunniksi.

Poronhoito-oikeus siihen kiinteästi kuuluvine vapaine laidunnusoikeuksineen on ylimuistoinen nautintaoikeus, joka on suoraan poronhoitolailla turvattu erityinen oikeus (poronhoitolaki 848/1990, 3 §). Vapaa laidunnusoikeus on poronhoidon olemassaolon ja kannattavuuden edellytys. Vapaa laidunnusoikeus tarkoittaa porolle oikeutta ottaa ravintonsa luonnosta maan omistuksesta riippumatta. Poronhoitolaissa luetellaan rajoitukset vapaaseen laiduntamiseen. Erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella valtion maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle. Maan luovuttaminen tai vuokraaminen saa tapahtua vain sillä ehdolla, että maan omistajalla tai vuokramiehellä ei ole oikeutta saada korvausta porojen aiheuttamista vahingoista (poronhoitolaki 2 §).

Poronhoito haetulla lupa-alueella

Hakijan kullanhuuhdontatoiminta tulisi sijoittumaan Sallivaaran paliskunnan keskeisimmälle talvilaidunalueelle. Alueelle kootaan poroja syyserotuksia varten ja porot laiduntavat alueella syystalven aikana. Alue voi olla myös muulloin käytössä ennakoimattomasti vaihtelevien luonnonolosuhteiden vuoksi. Paliskunta toteaa, että alueella on monia voimassa olevia kullanhuuhdontalupia, joista on merkittävää haittaa poronhoidolle.

Useiden tutkimusten mukaan porot välttävät mm. kullanhuuhdonta-alueita ja muita ihmistoiminnan muotoja, jotka aiheuttavat melua, hälyä, poikkeavia hajuja tai muita häiriöitä ihmisten, koneiden liikkumisen sekä erilaisten rakennelmien tai esteiden vuoksi (mm. Anttonen ym. 2011, Herrmann ym. 2014, Skarin & Åhman 2014, Eftestøl ym. 2019, Lawrence & Larsen 2019). Anttosen ym. (2011) tutkimuksen mukaan porot välttävät kullanhuuhdonta-alueita kesäaikaisen ja alkutalven elinpiirin valinnassa noin 1,5 kilometrin etäisyydelle vapaana laiduntaessaan.

Kaivuualueet eivät toiminnan päätyttyä palaudu kasvillisuudeltaan samanlaiseksi, koska maa-aineksen rakenne muuttuu toiminnan seurauksena. Kullanhuuhdontatoiminnan yhteisvaikutuksena laidunpainetta aiheutuu häiriöalueen ulkopuolisille alueille. Lisäksi alueella tehtävä kullankaivuu on kaventanut poromiesten mahdollisuuksia porojen kuljetusreittien hyödyntämiseen.⁴

Paliskunta muistuttaa, että lupa-alue sijoittuu tunturialueelle. Tunturiluontotyyppi on uhanalaistumassa ilmastonmuutoksen johdosta, eikä kansallispuistoon tulisi myöntää siksi uusia kullanhuuhdontalupia. Lisäksi paliskunta muistuttaa, että saamelaisen poronhoidon sopeutuminen ilmastonmuutokseen edellyttää olemassa olevien, eri vuodenaikoina käytävissä olevien laidunten riittävyttä, kytkeytyneisyyttä ja hyvää kuntoa. Kansallispuistossa olleita ja olevia kullanhuuhdonta-alueita ei ole ennallistettu tai olla ennallistamassa siten, että ne palautuisivat takaisin mahdollisimman nopeasti poronhoidon käyttöön.

⁴ Saamelaiskäräjät Dnro: 628/D.a.5/2024

Kullanhuudonta uudella, haetulla alueella tulisi häiritsemään porojen laidunten yhtenäisyyttä, laidunrauhaa sekä paliskunnan poronhoitotöitä merkittävästi. Paliskunta katsoo siitä aiheutuvan huomattavaa haittaa saamelaiselle poronhoidolle.

Vaikutusten arviointi

Paliskunta arvioi, että haetun kullanhuudontaluvan sekä päättyneiden ja voimassa olevien kullanhuudontalupien johdosta

- ihmistoiminta lisääntyy entisestään alueella,
- häiriöalue ulottuu laajemmaksi kuin haettu lupa-alue,
- paliskunnalle aiheutuu suoria ja epäsuoria laidunmenetyksiä,
- laidunrauha sekä laidunten kytkeytyneisyys, riittävyys ja monipuolisuus heikentyvät,
- laidunpaine paliskunnan muille alueille lisääntyy,
- poronhoitotyöt lisääntyvät,
- luonnonmonimuotoisuus alueella heikentyy,
- toiminnalla on vesistövaikutuksia erityisesti säiden ääriolosuhteissa sekä
- uhanalaistuva tunturiluontotyyppi heikentyy.

Paliskunnan kanta

Sallivaaran paliskunta vastustaa haettua kullanhuudontalupaa, koska alueella harjoitetun ja yhä harjoitettavan kullanhuudonnan kumulatiiviset yhteisvaikutukset aiheuttavat paliskunnan saamelaiselle poronhoidolle poronhoitolain 2.2 §:ssä kielletyn huomattavan haitan yllä mainituin perusteluin. Haitan aiheuttaminen on myös kielletty perustuslain 17.3 §:n sisältämän saamelaiskulttuurin heikentämiskiellon mukaisesti. Paliskunta muistuttaa myös, että kaivoslain (621/2011) 24 §:n 2 momentin mukaan ”*[k]ullanhuudontaluvan nojalla tapahtuvasta toiminnasta ja muusta kullanhuudonta-alueen käytöstä ei saa aiheutua 11 §:n 2 momentissa tarkoitettua seurausta tai muille lähistöllä olevien alueiden käyttötärpeille haittaa tai vahinkoa. Vahinkoa ei saa aiheutua alueella sijaitseville kulttuurihistoriallisesti arvokkaille rakennuksille ja niiden pihapiireille tai muille vastaaville kohteille taikka poronhoidon rakenteille tai porojen kuljetusreiteille.*”

Poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu

Mikäli kullanhuudontalupa myönnetään paliskunnan vastustuksesta huolimatta, paliskunta vaatii asiassa poronhoitolain 53 §:n mukaista neuvottelua ennen päätöksentekoa.

Paliskunnan muut huomiot lupahakemuksesta

Hakija ilmoittaa, että kaivuu tapahtuu lapiolla ja vesipumpulla. Hakemuksesta ei käy ilmi, mistä, miten ja mihin vesi otetaan ja minkä kokoinen vesipumppu on kyseessä. Hakemuksesta ei myöskään käy ilmi, kuinka paljon vesipumppua ja vettä käytetään toiminnan aikana. Paliskunta huomauttaa, että alue on tunturissa, jolloin pumpun ääni laajentaa häiriöaluetta

Sállvåri bálggus
Sallivaaran paliskunta

KANNANOTTO 5(6)

31.8.2024

lupa-alueen ympärillä. Lisäksi lupa-alueella on valtavat korkeuserot, joten vedenkäyttö alueella sekä ilmastonmuutoksen mukanaan tuomat säiden ääri-ilmiöt lisäävät eroosiota kaivetulla alueella. Tällöin myös alueen palautuminen luonnontilaiseksi kaivuun päätyttyä vaikeutuu.

Paliskunta huomauttaa, että haettu lupa-alue sijoittuu alueella kulkevalle polulle, joka on myös merkitty karttoihin. Polun lähistöllä on pahtoja, joten vaarana on, että polkua käyttävät ohjautuvat esimerkiksi pimeydessä tai huonossa säässä vaarallisiin paikkoihin.

Paliskunta huomauttaa, että kaivuumontut, jotka ovat jopa kolme metriä syviä ja joissa on vain yhdellä laidalla luiska, voivat aiheuttaa vaaratilanteita moottoriajoneuvoilla poronhoitotöissä liikuttaessa esimerkiksi porojen kokoamisen ja kuljettamisen yhteydessä. Mikäli lupa myönnetään, paliskunta edellyttää, että kaikki montut luiskataan ja merkitään alueelle. Merkinnät tulee voida havaita myös pimeässä.

Mikäli lupa myönnetään, paliskunta edellyttää luvanhakijaa huolehtimaan porojen ja poronhoitajien turvallisuudesta välttämällä kevyiden pressujen, nauhojen ja narujen käyttöä, jotta porot eivät sotkeudu niihin tai jotta poronhoitajat eivät aja nauhoihin tai naruihin.

Mahdollinen rakentaminen kullanhuuhdonta-alueelle

Mikäli kullanhuuhdonta-lupa myönnetään ja alueelle haetaan poikkeuslupaa rakentamiseen, rakennusten rakentajan tulee ottaa huomioon porojen vapaa laidunnusoikeus, porojen ja poronhoitajien esteetön kulku alueella ja se, ettei paliskunnalla ole alueella vahinkojen estämistä tai aitaamisvelvollisuutta. Paliskunta ei näin ollen vastaa mahdollisista porojen aiheuttamista vahingoista.

Lisäksi paliskunta edellyttää rakentajaa huolehtimaan porojen turvallisuudesta keräämällä pois naulat ym. terävät esineet sekä välttämällä kevyiden pressujen, nauhojen ja narujen käyttöä, jotta porot eivät sotkeudu niihin. Rakennusaikana paliskunta edellyttää, että porojen pääsy rakenteilla oleviin rakennuksiin estetään, kun paikalla ei ole ihmisiä, jotta porot eivät hakeudu räkkäaikana rakennelmien suojaan ja aiheuta näin vahinkoa.

Koska alue sijaitsee kansallispuistossa, paliskunta katsoo, että mahdollisen rakennuksen tulee olla vain yksityiskäytössä.

Sállvåri bálggus
Sallivaaran paliskunta

KANNANOTTO 6(6)

31.8.2024

Inarissa 31.8.2024

Iisko-Henrik Näkkäljärvi
poroisäntä
Pahtajuutuantie 20
99870 INARI
puh. 040 481 7212
email sallivaaranpaliskunta@gmail.com

Tiedoksi

Saamelaiskäräjät info@samediggi.fi

Asiakirjan ovat allekirjoittaneet

Nimi	Tunnistautuminen	Aika
KARL MIKAEL HANSSON NORDSTRÖM	Telia Tunnistus	03.09.2024 13:59:43 UTC+03:00

Tämä dokumentti on sähköisesti allekirjoitettu

Sisällys: - Kansilehti (1 sivu)
- Alkuperäinen dokumentti (5 sivua)

Kansilehden sivu 1/1

Metsähallitus
kirjaamo@metsa.fi

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Tukes
kaivosasiat@tukes.fi

Lausuntopyyntö 1.8.2024

Metsähallituksen lausunto kullanhuuhtontalupahakemuksesta HL2024:0010, Marasto, Lemmenjoen kansallispuisto, Inari

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on kuuluttanut kaivoslain 40 §:n nojalla kullanhuuhtontalupahakemuksen. Hakemusalue, jonka pinta-ala on 7 hehtaaria, sijaitsee Pihlajakurun länsipuolella Lemmenjoen kansallispuistossa Metsähallituksen Luontopalvelujen hallinnoimalla kiinteistöllä 148-891-1-1. Kyseessä on lapiokaivukohde ja arvio vuosittaisesta kaivumäärästä on 35 m³. Kullanhuuhtontalupaa haetaan 4 vuodeksi.

Luonnonsuojelulain huomioiminen

Sen lisäksi mitä kaivoslaissa säädetään, sovelletaan kaivoslain mukaista lupa-asiaa ratkaistaessa ja muutoin kaivoslain mukaan toimittaessa muun muassa luonnonsuojelulakia (9/2023, LSL). Kaivoslain muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 126/2022) todetaan luonnonsuojelulain soveltamisesta, että "- Tämä edellyttää kaivosviranomaisen muun muassa asettavan riittävän tarkkoja lupamääräyksiä sen varmistamiseksi, ettei luvan mukainen toiminta aiheuta luonnonsuojelulaissa kiellettyä seurausta". Metsähallitus toteaa, että lupaharkinnassa ja kullanhuuhtontaluvassa annettavissa määräyksissä tulisi huomioida muun muassa Natura 2000-aluetta koskevat säännökset sekä kansallispuiston rauhoitussäännökset.

Natura 2000 -alue

Hakemusalue sijaitsee Lemmenjoen kansallispuisto -nimisellä Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla alueella (FI13000201). Natura-alue on perustettu erityisten suojelutoimien alueeksi (SAC). Alue on myös ilmoitettu komissiolle lintudirektiivin mukaisena erityisenä suojelualueena (SPA-alue). Natura-alueen suojelun perusteena ovat alueella esiintyvät yhteensä 22 luontodirektiivin liitteen I luontotyyppiä ja 7 liitteen II lajia sekä 48 lintudirektiivin mukaista lajia. Hakemusalueella esiintyy tunturikankaat (4060) ja tunturikoivikot (9040) -luontotyyppiä.

Luonnonsuojelulain 34 §:n mukaan Natura 2000 -alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää. LSL 35 §:ssä säädetään

arviointivelvollisuudesta. Hankkeesta vastaavan on asianmukaisella tavalla arvioitava hankkeen vaikutukset Natura –alueen suojelun perusteena oleviin luonnonarvoihin, huomioiden myös yhteisvaikutukset muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa. Yhteisvaikutusten arvioinnin osalta Metsähallitus viittaa kullanhuuhdontalupahakemuksen HL2023:0015 yhteydessä lausumaansa (19.6.2024).

Lemmenjoen kansallispuisto

Hakemusalue sijaitsee myös Lemmenjoen kansallispuiston alueella. Kansallispuiston rauhoitussäännöksistä säädetään lain (521/2023) 21 b ja 21 c §:issä. Kansallispuistossa saa kaivoslain (621/2011) mukaisesti huuhtoa kultaa perinteisin menetelmin ilman konevoimaa sekä Metsähallituksen luvalla rakentaa mainitun lain 26 §:n 2 momentissa tarkoitetun rakennuksen tai rakennelman kullanhuuhdontaa varten. Kullanhuuhdonnalla ei saa vaarantaa kansallispuiston perustamistarkoitusta. Hallituksen esityksessä (HE 270/2022 vp, s. 35) tarkennetaan säännöstä kaivun osalta toteamalla, että Lemmenjoen kansallispuistossa sallittaisiin kansallispuiston perustamistavoitteiden mukaisesti käsivoimin lapiokaivuna harjoitettava perinteinen kullanhuuhdonta, ilman moottoroituja työvälineitä.

Uhanalaiset eläin- ja kasvilajit

Hakemusalueelta ei tällä hetkellä tunneta uhanalaisten lajien esiintymiä tai suojeltuja luontotyyppejä.

Kulttuuriperintö

Alueelta ei tunneta muinaismuistolain (295/1963) suojaamia muinaisjäänneksiä, rakennusperintökohteita tai muita kulttuuriperintökohteita. Muinaismuistolain suojaamat kiinteät muinaisjäänneksöt ovat rauhoitettuja muistoina Suomen aikaisemmasta asutuksesta ja historiasta. Yli 100-vuotiaat rakennusten ja rakennelmien rauniot ja muut ihmistoiminnan jättämät jäännökset ovat kiinteitä muinaisjäänneksiä. Jos maata kaivettaessa tai muuta työtä suorittaessa tavataan kiinteä muinaisjäänne, jota aikaisemmin ei ole tunnettu, on työ muinaisjäänneksen kohdalta heti keskeytettävä ja ilmoitettava kohde Saamelaismuseo Siidalle, joka päättää jatkotoimenpiteistä. Ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa on kiinteän muinaisjäänneksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Myös muut alueella mahdollisesti olevat kulttuuriperintökohteet tulee ottaa huomioon maankäytössä niin, ettei niitä vahingoideta.

Kalasto ja kalastus

Metsähallitus toteaa, että Lemmenjoen vesistö (jonka alueelle lupahakemus sijoittuu) ja sen sivujoet ovat tärkeitä sekä paikallisten, että ulkopaikkakuntalaisten kalastuskohteina. Kyseisen vesistöalueen arvokkaimmat kalalajit ja kannat ovat riippuvaisia sekä veden- että pohjanlaadusta. Hyväkuntoiset ja pohjarakenteeltaan

monimuotoiset kutu- ja poikastuotantoalueet, sekä riittävän syvyyden ja syvyysvaihtelun omaavat suvannot ja nivat, ovat keskeinen tekijä virta- ja koskikutuisten kalalajien elinkierron onnistumisessa.

Kullanhuuhdonnan ja -kaivuun riskit kalakannoille ja kalastukselle ovat erityisesti morfologiset muutokset uomissa sekä virtaamien pieneneminen luontaiseen tilaan verrattuna. Uomista johdetaan vettä niiden ulkopuolelle huuhtontaa ja seulontaa varten, jolloin uoman luontainen vesimäärä vähenee. Pääasiallinen tekijä morfologisille muutoksille on kaivuutyöt ja veden avulla tapahtuva huuhtonta, joka aikaansaa kiintoainespartikkeleiden huuhtoutumista vesimassassa ja täten lisää kiintoainekuormitusta. Metsähallitus tulee esittämään yhteistarkkailun laajentamista myös morfologisten muutoksien seurantaan sekä kalataloustarkkailuun kaikkeen kullanhuuhdontaan ja kaivuuseen liittyen sekä lvalojoen-, Tankajoen ja Lemmenjoen vesistöalueilla. Samalla tulisi ottaa huomioon kaivuukohteina olevien jokien- ja purojen kyky vastaanottaa kuormitusta ja säädellä kullankaivuuta ja -huuhdontaa yhteisvaikutusten arviointia käyttäen

Riskien hallintaa on myös parannettava luvittamisen kautta. On ilmeistä, että sään ääri-ilmiöt tulevat lisääntymään ja eroosiolle herkat rinteissä sijaitsevat kasvittomat kaivuumassat tulevat altistumaan entistä suuremmille huuhtoumille sekä sademäärille tulevaisuudessa. Pääsääntöisesti hakemuksissa todetaan kaivuutyön ja huuhdonnan vaikutuksien olevan olemattomia vastaanottaville vesistöille, mutta volyymin ja kaivuutyömaiden määrän kasvaessa yhteisvaikutuksia väistämättä syntyy edellä mainituin tavoin vastaanottavissa vesistöissä. Lupaviranomaisten tulisi käyttää yhteisvaikutuksien arvioita parhaan käytettävissä olevan tiedon kautta.

Lisäksi Metsähallitus toteaa, että Pohjois-Lapin maakuntakaava 2040 on hyväksytty Lapin liiton valtuustossa 24.5.2024. Maakuntakaavassa Lemmenjoki osoitetaan arvokas vesistö -merkinnällä (av-6581). Arvokas vesistö -merkintä perustuu maakuntakaavassa osoitettujen vesistöjen lohi- ja taimenkantojen suojelubiologiseen ainutlaatuisuuteen sekä Suomen että maailmalaajuisessa perspektiivissä. Merkintää koskee suunnittelumääräys: "Vesistöalueen ympäristön suunnittelussa ja käytössä on huolehdittava, ettei vesistöjen tilaan vaikuttavissa toimenpiteissä vesistön erityisiä luonnon- ja kalastusarvoja heikennetä." Kaavaselostuksen¹ (s. 182) mukaan suunnittelumääräystä sovellettaessa tulee huomioida toimenpiteiden kumulatiiviset vaikutukset. Yksittäisenä jokin hanke voi olla vaikutuksiltaan pieni, mutta yhdistettynä useaan pieneenkin hankkeeseen samalla vaikutusalueella, voivat yhteisvaikutukset muodostua merkittäviksi. Kaivoslain 46 §:n 6 kohdan mukaan kullanhuuhdentalupaa ei saa myöntää alueelle, jossa luvan mukainen toiminta vaikeuttaisi oikeusvaikutteisen kaavan toteuttamista. Metsähallituksen näkemyksen mukaan kullanhuuhdentalupaa koskevassa harkinnassa tulee jatkossa ottaa huomioon maakuntakaava ja edellä mainittu kaavamääräys.

Vakuus

Kaivoslain 107 §:n mukaisen vakuuden tulee olla riittävä turvaamaan jälkitoimenpiteet ja mahdollisesta toiminnasta aiheutuneet vahingot ja haitat. Vakuuden suuruutta määritettäessä tulee huomioida alueen luonnonsuojelullinen arvo, kullanhuuhdonnassa sallitut menetelmät sekä alueen luonnontilaan palauttamisen kustannukset. Kun kullanhuuhdonta-alue tulee sijoittumaan kansallispuistoon ja Natura-alueelle, on kyse sellaisesta erityispiirteestä, joka tulee ottaa huomioon vakuutta asetettaessa ja riittävän vakuuden määrää arvioitaessa.

Yleiset asiat

Mikäli luvan myöntämisen edellytykset täyttyvät, kun edellä kuvattu lupaharkinnan perusteena oleva luonnonsuojelulain mukainen arvio on laadittu asianmukaisesti, tulee lupapäätöksessä ottaa huomioon seuraavat näkökohdat:

- Kaivutoiminta tulee tapahtua siten, että alapuoliseen vesistöön ei pääse liettymistä aiheuttavaa mineraaliainesta eikä ravinteita. Maa-ainesten pääsy alapuoliseen vesistöön voidaan estää riittävällä veden kierrätyksellä ja saostusaltaila.
- Kaivukauden päättyessä on jyrkät kaivantojen reunat luiskattava. Reunat on myös merkittävä maastoon riittävän näkyvästi. Näillä toimenpiteillä parannetaan maaston muiden käyttäjien turvallisuutta ja estetään vahinkoja. Metsähallitus katsoo, että kullanhuuhdontaluvan saaja on kaikilta osin vastuussa Metsähallitukselle ja/tai kolmannelle osapuolelle kaivutoiminnasta mahdollisesti aiheutuvista vahingoista.
- Kaivutyöhön liittyvä leiriytyminen ja muu toiminta tulee tapahtua kullanhuuhdonta-alueen sisäpuolella. Hakija ei hae lupaa rakennukselle, vaan toteaa, ettei alueella ole työmaatupaa ja kaivuukauden majoittuminen tapahtuu teltoissa.
- Pystypuiden kaataminen on lähtökohtaisesti kielletty. Mikäli kullanhuuhdonta-alueella on puustoa tutkimustyön esteenä, on puiden poistamisesta sovittava ennakkoon Metsähallituksen kanssa. Puuston poisto on rajattava vain välttämättömään ja puut on korvattava. On huomioitava, että kaivoslain mukaan kullanhuuhdontaluvan nojalla tapahtuvasta toiminnasta ei saa aiheutua merkittävää maisemallista haittaa.
- Ajoneuvoilla ajaminen vaatii aina Metsähallituksen luvan. Metsähallitus myöntää voimassa olevan ohjeen mukaisesti maastoliikenneluvan sulan maan aikana raskaiden kuormien viemiseen kaksi kertaa kaivukaudella ja neljästi talvikaudella.

Lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet maankäytön erityisasiantuntija Tuija Kangasniemi ja palveluomistaja Liinu Törvi sekä Eräpalvelujen kalastuksen erityisasiantuntija Juha Heinonen.

Mikael Nordström
asiointijohtaja
Metsähallitus, Luontopalvelut

Asiakirjan ovat allekirjoittaneet

Nimi	Tunnistautuminen	Aika
Reetta-Mari Tammela	Suomi.fi	02.09.2024 09:29:57 UTC+03:00

Tämä dokumentti on sähköisesti allekirjoitettu

Sisällys: - Kansilehti (1 sivu)
- Alkuperäinen dokumentti (1 sivu)

Kansilehden sivu 1/1

28.08.2024

**Inarin kunnan lausunto kunnan alueelle kohdistuvasta kullanhuuhdontalupahakemuksesta
HL2024:0010**

TUKES on pyytänyt Inarin kunnan lausuntoa kullanhuuhdontalupahakemuksesta nro HL2024:0010.

Hakemus ei kohdistu yleiskaava- tai asemakaava-alueelle. Lupahakemuksen käsittelyssä tulee ottaa huomioon alueen kaikkien valtausten kumulatiiviset vaikutukset alueen maankäyttöön, kuten luontaiselinkeinojen harjoittamiseen, maa- ja metsätalouteen.

Valtausalue tulee merkitä maastoon selkeästi.

Reetta-Mari Tammela
Tekninen johtaja

LAUSUNTO

20.9.2024

Dnro: 727/D.a.5/2024

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

kaivosasiat@tukes.fi**Asia:** Lausunto kullanhuhdentalupahakemuksesta HL2024:0010 Marasto**Viite:** Ilmoitus kuulemisesta 1.8.2024

1. Aluksi:

1.1. Hakemus

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on varannut Saamelaiskäräjille tilaisuuden ottaa kantaa kullanhuhdentalupahakemukseen, joka koskee lapiokaivuna suoritettavaa kullanhuhdontaa Marasto-nimisellä kullanhuhdonta-alueella, lupatunnuksella HL2024:0010. Alue on kooltaan 6,9 ha, ja sijaitsee Inarin kunnassa Lemmenjoen alueella, Pihlajakurussa. Hakija esittää luvan voimassaoloajaksi neljä (4) vuotta.

Alue on erityistä poronhoitoaluetta¹ ja saamelaisten kotiseutualueetta². Alue sijoittuu Lemmenjoen kansallispuistoon ja sijaitsee Sallivaaran paliskunnan³ alueella. Alue ei kuulu kolttala-alueeseen. Alueella on voimassa valtioneuvoston 27.12.2007 vahvistama Pohjois-Lapin maakuntakaava.

Suunnitellun, vuosittaisen, kaivun määrä on 35 m³. Hakemukseen on liitetty kaivannaisjätteen jättesuunnitelma. Hakija ilmoittaa kulkevansa alueelle Lemmenjoen Kultahaminasta jalkaisin tai tarvittaessa erillisluvin mönkijää hyödyntäen. Hakija ilmoittaa toteuttavansa mahdollisen talvihuollon Lemmenjoen talvihuoltoreittiä pitkin.

Hakija ilmoittaa kaivun tapahtuvan lapiolla ja vesipumpulla. Hakija ilmoittaa kaivavansa maata muutamia aareja kerrallaan, ja jonka jälkeen hakija ilmoittaa ennallistavansa ja saattavansa alueen turvalliseksi.

¹ Poronhoitolaki 848/1990. Luettu 18.9.2024. Saatavilla: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1990/19900848>

² Laki saamelaiskäräjistä 974/1995 4 §. Luettu 18.9.2024. Saatavilla: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1995/19950974>

³ Aluehallintovirasto, paliskuntarekisteri, paliskunnat. Luettu 18.9.2024. Saatavilla: <https://avi.fi/asioi/yritys-tai-yhteiso/luvut-ilmoitukset-ja-hakemukset/elaimet/poroasiat>

2. Saamelaiskäräjien näkemys:

2.1. Yleistä

Saamelaisilla on perustuslaillinen⁴ oikeus ylläpitää ja kehittää kieltään ja kulttuuriaan. Lupa-alue ympäristöineen kuuluu porojen vapaasti hyödyntämään laidunalueeseen (poronhoitolaki 848/1990 3 §⁵). Lisäksi Saamelaiskäräjät muistuttaa, että lupaviranomaisella on velvollisuus edistää saamelaisten oikeuksien toteutumista työssään.

2.2. Lupaharkinta ja yhteisvaikutusten arviointi

Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan lupaviranomaisen pitää päätöksessään huomioida Sallivaaran paliskunnan näkemys, alueen muu maankäyttö, kullanhuuhdontalupien ja -hakemusten määrä sekä kuvailla niiden *konkreettisia yhteisvaikutuksia* saamelaiskulttuurille ja alueen saamelaiselle poronhoidolle. Lisäksi lupaviranomaisen täytyy asianmukaisesti arvioida kullanhuuhdontaluvan myöntämisen oikeudelliset edellytykset.

2.3. Pohjois-Suomen Hallinto-oikeuden päätöksistä

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus toteaa 5.10.2023 antamassaan päätöksessä 1577/2023⁶, että
”myös yksittäisen kullanhuuhdontaluvan lupaharkinnassa on arvioitava yhteisvaikutuksia muiden alueelle sijoittuvien ja haettujen kullanhuuhdonta-alueiden sekä mahdollisten muiden maankäyttömuotojen kanssa.”

2.4. Alue ja poronhoito

Alue sijoittuu Lemmenjoen kansallispuistoon Pihlajakurun länsipuolelle, Jäkälä-äytsistä etelään. Lemmenjoen seudun kullankaivualueet sijoittuvat paliskunnan keskeisimmälle talvilaidunalueelle, paliskunnan pohjoisosiin. Paliskunnan kesälaidunalueet sijaitsevat paliskunnan länsi- ja eteläosissa. Paliskunnan vasomisalue sijaitsee paliskunnan keskiosassa.

⁴ Suomen perustuslaki 731/1999, 17 §, luettu 18.9.2024. Saatavilla: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731#L2P17>

⁵ Poronhoitolaki 848/1990, 3 §, luettu 18.9.2024. Saatavilla: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1990/19900848>

⁶ Pohjois-Suomen Hallinto-oikeuden päätös 1577/2023, 5.10.2023 Valitus kaivoslain (621/2011) mukaista kullanhuuhdontalupaa koskevassa asiassa, dnro 639/03.04.04.04.33/2022

2.4.1. Nykytilanne

Kaivosviranomaiselta 7.5.2024 saadun tiedon mukaan koko Inarin kunnan alueelle on myönnetty 329 kullanhuuhdontalupaa, joista lapiokaivulupia 224 kpl ja koneelliselle kullankaivulle myönnettyjä lupia 105 kpl. Alueet kattavat yhteensä 1410 ha, joista lapioluville myönnettyjä alueita on 883 ha ja koneelliselle kullankaivulle 527 ha.

Saamelaiskäräjät painottaa kaikkien alueelle sijoittuvien kullanhuuhdonta-alueiden yhteisvaikutusten arviointia viitaten kohdassa 2.3 mainittuun Pohjois-Suomen Hallinto-oikeuden päätökseen 1577/2023.

2.4.2. Sallivaaran paliskunta

Sallivaaran paliskunta sijaitsee Inarin kunnan länsiosassa erityisesti poronhoitoon tarkoitettulla alueella ja saamelaisten kotiseutualueella. Paliskunnan pinta-ala on 2.988,8 km². Paliskunta kuuluu Inarin merkkipiiriin. Paliskunta rajoittuu luoteessa Norjan rajaan, pohjoisessa Muotkatunturin, idässä Hammastunturin, etelässä Lapin ja Kuivasalmen ja lännessä Näkkälän paliskuntiin. Paliskunta sijaitsee suurimmalta osaltaan Lemmenjoen kansallispuistossa ja Hammastunturin erämaa-alueella. Paliskunnan toinen vasanmerkkintäaidoista sijaitsee Marastossa.⁷

Sallivaaran paliskunnan suurin sallittu eloporomäärä on 7500 poroa. Paliskunnassa on 126 osakasta. Poronhoito on monille paliskunnan poronhoitajille pääasiallinen elinkeino. Sallivaaran paliskunnassa harjoitetaan saamelaista perinteistä poronhoitoa sekä noudatetaan saamelaisten lakeja ja tapaoikeutta, jotka koskevat esimerkiksi poronhoitokäytäntöjä. Sallivaaran paliskunnan porot laiduntavat luonnonlaitumilla. Kansallispuisto ja sen säännökset vaikuttavat vahvasti Sallivaaran paliskunnan alueen luonnonkäyttöön. Sallivaaran paliskunnassa kevätlaitumet, keskiosan vasonta- ja kesälaidunalueet ja syystalven laitumet on aidoin erotettu. Lemmenjoen alueella aiemmin harjoitettu kullankaivu on vaikuttanut kielteisesti vesistöön, maisemaan, kalakantoihin ja porojen liikkumiseen.

2.4.3. Haetun toiminnan vaikutuksia

Saamelaiskäräjät pyytää lupaviranomaista huomioimaan, että erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella valtion maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle.⁸ Hakija suunnittelee kullanhuuhdontoimintaa Sallivaaran paliskunnan keskeisimmälle talvilaidunalueelle. Paliskunnan antamien tietojen mukaan porot kootaan alueelle syyserotuksia varten. Porot myös laiduntavat hakemuksen alaisella alueella syystalven aikana. Sallivaaran paliskunnan alueella harjoitettava kullanhuuhdonta on pienentänyt ja pirstonut paliskunnan laidunalueita ja häirinnyt laidunrauhaa. Koska luonnonolosuhteet ovat ilmastonmuutoksen vuoksi ennakoimattomia ja vaihtelevia, voi alue olla myös muulloin poronhoidon

⁷ Paliskuntain yhdistys, Sallivaara. Luettu 20.9.2024. Saatavilla: <https://paliskunnat.fi/py/paliskunnat/paliskuntien-tiedot/sallivaara/>

⁸ Poronhoitolaki 848/1990. Luettu 20.9.2024. Saatavilla: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1990/19900848>

käytössä. Kuljetusreittien toiminnallisuus on ensiarvoisen tärkeää paliskunnan laiduntamiskäytäntöjen toimimiselle. Poronhoidon harjoittamisedellytysten heikkeneminen vaikuttaa uusien sukupolvien mahdollisuuksiin harjoittaa perinteistä saamelaista poronhoitoa.

Kullanhuuhdonta voi vaikuttaa negatiivisesti sen poronhoitoyksikön toimintaan, jonka alueelle kullanhuuhdonta toiminta sijoittuu.

2.4.3.1. Laidunalueen pieneneminen sekä kuljetusreittien muutokset

Kullanhuuhdonta toiminnan seurauksena laidunalueet ovat kaventuneet, mikä on johtanut laidunpaineen lisääntymiseen kullanhuuhdonta-alueiden ja niiden muodostamien häiriöalueiden ulkopuolisille alueille. Laidunmenetykset ovat jo osittain johtaneet alueen poronhoitoperinteen muuttumiseen esimerkiksi vakiintuneiden, laidunalueiden välisten, kulkureittien muutoksina ja poronhoidon harjoittamisedellytysten heikkenemiseen. Poronhoidon harjoittamisedellytysten heikkeneminen vaikuttaa uusien sukupolvien mahdollisuuksiin harjoittaa perinteistä saamelaista poronhoitoa.

2.4.3.2. Kasvillisuuden palautuminen luonnontilaiseksi

Kullankaivusta aiheutuu porojen välttämiskäyttämisen vuoksi haittaa porojen laidunnukselle ja porojen itsenäiselle hakeutumiselle laidunalueen eri osiin. Kaivun alueet eivät silmämääräisten havaintojen perusteella palaudu kasvillisuudeltaan toiminnan päätyttyä entisen kaltaisiksi. Lisäksi kasvillisuuden ja maaston palautuminen luonnontilaiseksi kaivun jäljiltä vie suhteellisen pitkän ajan, jolloin haittaa voidaan pitää sekä pitkäaikaisena että laajamittaisena. Lisäksi lupa-alue sijoittuu tunturialueelle, jonka luontotyyppi on ilmastonmuutoksen takia kovaa vauhtia uhanalaistumassa.

2.4.3.3. Poronhoidon kannattavuus, ruokaturva ja huoltovarmuus

Laidunalueiden pienenemisellä ja heikkenemisellä on suora vaikutus vaatimien ja vasojen hyvinvointiin ja kokoon, mikä puolestaan johtaa poronhoidon kannattavuuden heikkenemiseen ja siitä johtuvaan saamelaiskulttuurin elinvoimaisuuden hiipumiseen.

Poronhoidon kannattavuusvaikutukset säteilevät sekä alueelliseen että valtakunnalliseen ruokaturvaan ja huoltovarmuuteen. Ruokaturvasta huolehtiminen sekä huoltovarmuus ovat valtakunnallisesti merkittäviä tekijöitä epävarman maailmantilanteen vallitessa. *Maankäytön tulisi olla sellaista, että suunniteltu toiminta ei heikennä eikä tuhoa omavaraisuutta, ruokaturvaa eikä alueen huoltovarmuutta.* Alueen poronhoitajat ovat työnsä luonteen vuoksi parhaita oman alueensa asiantuntijoita, mikäli vaihtoehtoisia, huoltovarmuuteen tai turvallisuuteen liittyviä kulkureittejä tarvitaan. Poronhoidon ja sen kannattavuuden heikkeneminen voi vaikuttaa myös aluetuntemuksellisen tietotaidon heikkenemiseen.

2.4.3.4. Laidunrauhan häiriintyminen

Kullankaivu aiheuttaa usein häiriöalueen, joka lisää painetta kaivualueiden ulkopuolisille laidunalueille. Porojen kerääntyessä laiduntamaan yhä pienemmille alueille laidunalueet kuluvat epätasaisesti. Laidunrauhan häiriintymisestä koituu haittaa vasojen kasvulle. Käytännön laidunalueiden pieneneminen vaikeuttaa huomattavasti poronhoidon järjestämistä kestäväällä tavalla, aiheuttaen lisätyötä ja kuluja. Jokainen laidunkäytöstä poistuva alue on menetys poronhoidolle. Häiriöiden vuoksi laidunnuspaine rauhallisilla alueilla on lisääntynyt, ja laitumet niiltä kohdin kuluvat aiempaa enemmän.

2.4.3.5. Porojen välttämiskäyttäytyminen

Anttonen ym. (2011) tutkimuksen mukaan porot välttävät kullanhuuhdonta-alueita kesäaikaisen ja alkutalven elinpiirin valinnassa noin 1,5 kilometrin etäisyydelle vapaana laiduntaessaan. Lisäksi useiden tutkimusten mukaan porot välttävät mm. kullanhuuhdonta-alueita ja muita ihmistoiminnan muotoja, jotka aiheuttavat melua, hälyä, poikkeavia hajuja tai muita häiriöitä ihmisten, koneiden liikkumisen sekä erilaisten rakennelmien tai esteiden vuoksi (mm. Anttonen ym. 2011⁹, Herrmann ym. 2014¹⁰, Skarin & Åhman 2014¹¹, Eftestøl ym. 2019¹², Lawrence & Larsen 2019¹³).

Jokainen Sallivaaran paliskunnan alueelle sijoittuva kullanhuuhdonta-alue vaikuttaa kokonaisvaltaisesti Sallivaaran paliskunnan poronhoitoon. Myös lapiokaivussa hyödynnetään moottoroituja laitteita. Uudet kullanhuuhdonta-alueet tulisivat Sallivaaran paliskunnan osalta häiritsemään porojen laidunten yhtenäisyyttä, laidunrauhaa sekä paliskunnan poronhoitotoita suuressa määrin.

Lupaviranomaisen täytyy huomioida kullanhuuhdonta-alueisiin liittyvissä selvityksissään tutkittu tietoa porojen välttämiskäyttäytymisestä, koska se on olennainen osa arvioitaessa luvan myöntämisen esteitä.

⁹ Anttonen, M., Kumpula, J. & Colpaert, A. 2011: Range selection by semi- domesticated reindeer (Rangifer tarandus tarandus) in relation to infrastructure and human activity in the boreal forest environment, northern Finland. –Arctic 64(1): 1-14.

¹⁰ Herrmann et al. 2014: Effects of mining on reindeer/caribou populations and indigenous livelihoods: community-based monitoring by Sami reindeer herders in Sweden and First Nations in Canada. The Polar Journal, 2014 Vol. 4, No. 1: 28– 51

¹¹ Skarin A., Åhman B.: Human activity and infrastructure disturb domesticated reindeer? The need for the reindeer's perspective. Polar Biol (2014) 37:1041– 1054. Luettu 18.9.2024, Saatavilla: <https://link.springer.com/article/10.1007/s00300-014-1499-5>

¹² Eftestøl ym.: Mining activity disturbs habitat use of reindeer in Finnmark, Northern Norway. Polar Biology (2019) 42:1849–1858.

¹³ Lawrence & Larsen: Fighting to be herd - Impacts of the proposed Boliden copper mine in Laver, Älvsbyn, Sweden for the Semisjaur Njarg Sami reindeer herding community. SEI report April 2019 Sydney Environment Institute, University of Sydney Stockholm Environment Institute, 94 sivua.

2.4.3.6. *Poronhoidon toimintaedellytyksistä*

Saamelaiskäräjät huomauttaa, että mikäli jonkin saamelaiselinkeinoon, tässä tapauksessa perinteisen poroelinkeinoon, toimintaedellytykset tietyllä alueella heikkenevät niin, ettei elinkeinoon harjoittaminen ole enää mahdollista, katoaa alueelta elinkeinoon lisäksi myös merkittävä saamen kielen ja perinteisen tiedon käyttöympäristö sekä elinkeinoihin liittyvä saamenkielinen termistö. Näin ollen elinkeinoon edellytysten väheneminen tai kokonaan katoaminen uhkaavat sekä saamen kielen että saamelaisen kulttuurin siirtymistä sukupolvelta toiselle, jolloin alueella asuvien saamelaisten kyseistä aluetta koskeva perinteinen tieto, ts. merkittävä osa alkuperäiskansa saamelaisten kulttuurista on vaarassa kadota.

2.4.3.7. *Ilmastonmuutos ja poronhoito*

Saamelaiskäräjät painottaa, että ilmastonmuutoksen johdosta Pohjoisten alueiden luonto on murrosvaiheessa. Saamelaisen poronhoidon sopeutuminen ilmastonmuutokseen edellyttää olemassa olevien, eri vuodenaikoina käytettävissä olevien laidunten riittävyyttä, kytkeytyneisyyttä ja hyvää kuntoa. Ilmastonmuutoksen mukanaan tuomat säiden ääri-ilmiöt lisäävät ja nopeuttavat eroosiota kaivetulla alueella. Tämä osaltaan vaikeuttaa alueen luonnontilaiseksi palautumista kaivun päätyttyä.

2.4.3.8. *Muita huomioita*

Saamelaiskäräjät pyytää huomioimaan, että kullankaivualueilla voi olla yllättäviä, useita metriä syviä kaivumonttuja, sekä naruja ja siimoja, jotka muodostavat poromiehille vakavan työturvallisuusuhan ja vaaratilanteita liikuttaessa moottoriajoneuvoilla. Mikäli lupaviranomainen tekee myöntävän päätöksen, Saamelaiskäräjät edellyttää, että ylimääräisen vaaran välttämiseksi kaikki montut alueella luiskataan ja merkitään, sekä narujen, siimojen ja pressujen käyttöä vältetään. Merkintöjen tulee olla myös pimeässä havainnoitavia.

2.4.4. *Kalastus*

Kalastus on saamelaiskulttuuriin kiinteästi kuuluva perinteinen elinkeino. Veden tilan heikentymisellä kullankaivun seurauksena voi olla kielteisiä vaikutuksia alueen pohjakalakantaan ja siten saamelaisten mahdollisuuksiin harjoittaa perinteistä elinkeinoaan kalastusta. Kalakantojen selviytyminen ympäristömuutoksista perustuu niiden geenipohjan monimuotoisuuteen, jota lisäävät vesistöalueen osakannat, kuten esimerkiksi taimenen osalta jokaisen sivupuron kannat aina latvoille asti. Luontokato ja ilmastonmuutos ilmenevät tällä alueella suhteessa kalastukseen siten, että viileän veden kalakantojen heikentyessä, saamelaisten mahdollisuudet harjoittaa perinteistä elinkeinoaan kalastusta kutistuvat. Lupa-alueen sijoittumisen vuoksi myös vesistön kuormittumisen riski on olemassa.

Useiden tutkimusten ja raporttien mukaan kohonneet sedimenttiainespitoisuudet ja lisääntynyt

vesistön sameus voivat vähentää vesistön eliöstön, ml. kalaston biologista tuottavuutta¹⁴. Lisäksi hienojakoinen maa-aines voi kulkeutua mm. sadevesien mukana pitkiäkin matkoja ja täten vaikutukset mm. kalastoon eivät välttämättä jää pelkästään paikallisiksi. Metsähallitus on mm. 27.11.2019¹⁵ lausunnossaan todennut, että kullankaivun haitalliset vaikutukset konkretisoituvat, mikäli maankäsittelyn vuoksi alapuoliseen vesistöön pääsee hienojakoista maa-ainesta, raskasmetalleja ja ravinteita. Luontaisia pitoisuuksia suuremmat metallipitoisuudet (mm. rauta, alumiini), ovat vahingollisia vesieliöstölle.

2.4.5. Muut perinteiset elinkeinot

Saamelaiskäräjät painottaa, että monet saamelaisen keräily- ja käsityöperinteiden elementit ovat suoraan sidoksissa perinteisiin elinkeinoihin, mm. saamelaiseen poronhoitoon, ja niiden elinvoimaisuuteen. Saamelainen keräilyperinne sisältää monenlaisia elementtejä marjastuksesta tarvepuun keräilyyn sekä erilaisten käsityön tarveaineiden, kuten koivunjuuren, keräilyyn.

Mikäli saamelaisen perinteisen poronhoidon harjoittamisedellytykset heikkenevät, voi se välillisesti heikentää alueen keräily- ja käsityöperinnettä. Tarinaperinne ja joikaus ovat usein liitoksissa perinteisiin elinkeinoihin tarinoiden ja joikujen aiheiden ja niissä esiintyvien henkilöiden myötä. Näin perinteisen saamelaisen poronhoidon harjoittamisedellytysten heikkeneminen vaikuttaa välillisesti myös joiku- ja tarinaperinteiden harjoittamiseen ja edistämismahdollisuuksiin.

2.4.6. Muu maankäyttö

Sallivaaran paliskunnan kokonaispinta-ala, noin 2 989 km², pitää sisällään kaikki muut maankäyttömuodot ja vesistöalueet, joten arvioinnissa tulisi tämä poistuma ottaa huomioon. Muun maankäytön peittoalueiden vaikutus riippuu siitä, miten toiminnot sijoittuvat suhteessa toisiinsa ja suhteessa poronhoidollisiin toimintoihin.

3. Yhteenveto

Saamelaiskäräjät arvioi, että haetun kullanhuuhdontaluvan johdosta:

- luonnon monimuotoisuus alueella heikentyy,
- ihmistoiminta alueella lisääntyy entisestään,
- laidunrauha, laidunten riittävyys, monipuolisuus ja kytkeytyneisyys heikentyvät
- laidunpaine paliskunnan muille alueille lisääntyy,
- poronhoitotyöt lisääntyvät,

¹⁴ Effects of sediment on fish and their habitat, Pacific Region Habitat Status Report 2000/01 E, DFO Pacific Region

¹⁵ Tukesin päätös kullanhuuhdontalupahakemuksesta HL2019:0013, sis.MH lausunnon 27.11.2019, luettu 18.9.2024, saatavilla https://tukes.fi/documents/5470659/20466594/päätösHL20190013_public.pdf/1294b954-d7d7-59f9-2222-38b67ad1790d/päätösHL20190013_public.pdf?version=1.0&t=1585635641000

- häiriöalue ulottuu laajemmaksi kuin haettu lupa-alue,
- paliskunnalle aiheutuu suoria ja epäsuoria laidunmenetyksiä,
- toiminnalla on vesistövaikutuksia erityisesti säiden ääriolosuhteissa sekä
- uhanalaistuva tunturiluontotyyppi heikentyy.

Saamelaiskäräjät muistuttaa, että kaivoslain (621/2011) 24 §:n 2 momentin mukaan *kullanhuuhdontaluvan nojalla tapahtuvasta toiminnasta ja muusta kultanhuuhdonta-alueen käytöstä ei saa aiheutua 11 §:n 2 momentissa tarkoitettua seurausta tai muille lähistöllä olevien alueiden käyttötarpeille haittaa tai vahinkoa. Vahinkoa ei saa aiheutua alueella sijaitseville kulttuurihistoriallisesti arvokkaille rakennuksille ja niiden pihapiireille tai muille vastaaville kohteille taikka poronhoidon rakenteille tai porojen kuljetusreiteille.*

4. Lopuksi

Edellä mainittujen seikkojen perusteella Saamelaiskäräjät ei puolla luvan myöntämistä kyseessä olevalle kultanhuuhdonta-alueelle.

Yksittäisten toimien tai hankkeiden tarkastelu lupapäätöksiä tehtäessä ei anna kokonaisvaltaista kuvaa toimien laajuudesta ja niiden kokonaisvaikutuksista, jonka vuoksi saamelaisten kotiseutualueiden maankäyttöön kohdistuvien toimien yhteisvaikutusten arviointia tulee kehittää.

Merk.

Tuomas Aslak Juuso
II varapuheenjohtaja

Maria Valkeapää
vs. elinkeinosihteeri

Lausunnon on hyväksynyt 20.9.2024 II varapuheenjohtaja Tuomas Aslak Juuso toimiessaan vastuupuheenjohtajana. Lausunto on hyväksytty sähköpostimenettelyllä.

Lisätietoja antaa: vs. elinkeinosihteeri Maria Valkeapää, maria.valkeapaa@samediggi.fi, puh. +358 40 530 9513

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi
kaivosasiat@tukes.fi

VIITE LAUSUNTOPYYNTÖ HL2024:0010 (SAAPUNUT 1.8.2024)
ASIA KULLANHUHDONTALUPAHAKEMUS HL2024:0010 MARASTO

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on pyytänyt Saamelaismuseum Siidalta lausuntoa Petri Janhusen kullanhuhdONTALUPAHAKEMUKSESTA HL2024:0010 Marasto. Saamelaismuseum Siida on saamelaisalueella toimivaltainen viranomaisen arkeologisen kulttuuriperinnön sekä maiseman ja rakennusperinnön suojelun ja hoidon suhteen.

KullanhuhdONTALUPAHAKEMUSALUE HL2024:0010 sijaitsee Lemmenjoen kansallispuistossa, Jäkälä-Äytsistä itään, Pihlajakurun länsipuolella. Alueelle haetaan lapiokaivulupaa 4 vuodeksi. Sen pinta-ala on 7 ha. Alueella harjoitetaan lapiokaivua ja vuosittainen kaivumäärä on noin 35 m³. Hakemukseen on liitetty jätehuoltosuunnitelma.

Pohjois-Lapin maakuntakaavassa (2008) lupahakemusalue sijaitsee kahden eri merkinnän alueella: SL4017 Lemmenjoen kansallispuisto ja ma5934 Lemmenjoen kulta-alue. Lemmenjoen kansallispuistossa SL4017 säilytetään maisema-, luonto- ja kulttuuriarvot, huolehditaan ympäristövaurioiden maisemoinnista ja kehitetään opastettua retkeilyä, joiden rakenteet toteutetaan korkeatasoisesti luonto- ja kulttuuriarvoihin sopeuttaen. Lemmenjoen kulta-alue ma 5934 on maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö, jonka suunnittelussa turvataan alueen kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaiden piirteiden säilyminen.

Lupahakemusalue sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella ja on poronhoitolain 2.2 § mukaan erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella, jolla maata ei saa käyttää niin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa porotaloudelle.

Kulttuuriympäristö

Lupahakemusalue kuuluu valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön Repokairan ja Lemmenjoen alueen saamelaisasutus ja kullankaivajayhdyskunta (RKY). Hakemusalueella ei ole alueella tehtyjen kulttuuriperintöinventointien perusteella kiinteitä muinaisjäännöksiä tai merkittäviä historiallisen ajan rakennuksia tai niiden jäännöksiä.

Mikäli lupahakemusalueelta havaitaan merkkejä muinaisen ihmisen toiminnasta, kuten tulisijoja, kivirakennelmia tai pyyntikuoppia, työt on löytöpaikalla keskeytettävä ja löydöistä on ilmoitettava museoviranomaisille, tässä tapauksessa Saamelaismuseumo Siidan arkeologille.

Eija Ojanlatva
intendentti

Juha-Pekka Joonas
amanuunssi, arkeologinen kulttuuriperintö

Kullanhuuhdontakorvaukset

Kullanhuuhdontakorvaus on ensimmäiseltä vuodelta maksettava viimeistään 30 päivänä siitä, kun kullanhuuhdontalupa on tullut lainvoimaiseksi tai kaivosviranomaisen on antanut määräyksen päätöksen täytäntöönpanosta muutoksenhausta huolimatta. Seuraavina vuosina korvaus on maksettava **viimeistään 15 päivänä maaliskuuta.**

Maksettaessa kullanhuuhdontalupaan liittyvää maanomistajakorvausta (50 €/ha) Metsähallitukselle, maksetaan monikäyttömetsien alueilla ja luonnonsuojelualueilla sijaitsevat korvaukset erikseen joko Metsähallituksen Kiinteistökehityksen (monikäyttömetsät) tai Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien (luonnonsuojelu- ja erämaa-alueet) tileille.

Maksuohjeet

Metsähallitus Kiinteistökehitys: **FI83 5000 0120 1439 03**

Metsähallitus julkiset hallintotehtävät: **FI07 5000 0120 2512 92**

Maksun selitteeksi tulee laittaa **lupatunnus** (esim. HL2019:0000), **kunta ja lupa-alueen nimi**. Lisäksi maksusta tulee käydä ilmi mitä maksetaan eli:

- Kullanhuuhdontakorvaus

Useita eri lupa-alueita maksettaessa kaikki informaatio ja kaikkien alueiden lupatunnusten numerot on laitettava selitteeksi.

Puustokorvaukset maksetaan Metsähallitus Metsätalous Oy:lle. Korvauksista on sovittava Metsätalouden aluepäällikön kanssa.

Lisätiedot:

Metsähallitus / Pasi Molkoselkä: +35840 3523 127

<https://www.kaivannaiset.fi/kaivostoiminta/kullanhuuhdonta/>

KAIVOSLAIN (621/2011) MUKAINEN VAKUUS

Kaivoslain 107 §:n mukaan kullanhuuhtontaluvan haltijan on asetettava vakuus mahdollisten vahinkojen ja haittojen korvaamista sekä toiminnan päättämisen jälkeisiä toimenpiteitä varten, jollei tätä ole pidettävä tarpeettomana toiminnan laatu ja laajuus, toiminta-alueen erityispiirteet, toimintaa varten annettavat lupamääräykset ja luvan hakijan vakavaraisuus huomioon ottaen.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on lupapäätöksessään HL2024:0010 määrännyt vakuuden suuruudeksi **1 400 euroa**.

Vakuus kattaa:

- Toiminnan päättämisen jälkitoimenpiteet (kaivoslaki 15 §)
- Mahdollisten vahinkojen ja haittojen korvaamisen (103 §)
- Muut kaivoslakiin perustuvat velvoitteet

Miten vakuus asetetaan?

Vakuustalletus tulee tehdä pankkiin Turvallisuus- ja kemikaaliviraston hyväksi. Asianosaisen pankin tai tilin omistajan tulee toimittaa tilivarojen panttausilmoitus avatusta vakuustilistä Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle sekä antaa sitoumus, jolla se luopuu kuittausoikeudesta kyseiseen tiliin.

Vakuustili ei saa olla määräaikainen.

Tilivarojen panttausilmoituksen allekirjoittaa pankin edustaja sekä pantattavan tilin omistaja, eli luvan saaja.

Vakuus on asetettava ennen lupaan perustuvan toiminnan aloittamista.

Tukesille vakuutta varten toimitettavat asiakirjat:

- Pankin tilivarojen panttausilmoitus (alkuperäinen kappale allekirjoituksin)

Asiakirjat tulee toimittaa Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle osoitteeseen:

PL 66, 00521 Helsinki.

Maija Viikinen
ylitarkastaja